

Stereotipi in dominante

Urbano okolje junaka popularne filmske kulture obsega v eni od mnogo epizod muzej, stavbo državne uprave, prometno reko, simbolno dominantno mesta (države), območje rehabilitacije degradirane industrijskega območja sredi mesta in zabaviščno oziroma prostčasovno središče na obrobju. Seveda gre za Bonda, Jamesa Bonda, in film, premierno predvajan v Sloveniji leta 1999 pod naslovom Vse in še svet. Zanimivo je, da so v njem dejansko prikazane ikone graditeljskega znanja minulega leta, seveda pretežno v Veliki Britaniji, saj je junak državni uradnik te države, film pa je nazivno britanska produkcija.

Zgodba, podobno kot vse doslej, je še ena različica boja establishmenta z multinacionalno družbo, ki ni del establishmenta. Včasih zadnje nadomešča ta ali oni komunistični režim, pozneje skorumpirani posamezniki propadajočih komunističnih režimov, zdaj pa so to le globalne kriminalne združbe, podobno kot na začetku serije filmov o omenjenem junaku. Pozorno spremljanje filmov o Bondu je podobno listanju reklamnega kataloga s modnim potrošniškim blagom, kamor spadajo tudi arhitektura in mesta. Čeprav je naš junak konzervativen tradicionalist, zlasti pri pijači, orožju in izboru družic, vseeno uporablja najboljše in najspektakularnejše avtomobile, najboljše kose pobištva, odlična oblačila, ure in čevlje ter znanstvene domisljice, ki bi zdaj zdaj lahko šle v masovno proizvodnjo in preplavile svetovni trg, pa še kaj. Prizorišče zgodbe je vsekakor mesto, oglaševanje poteka v okolju, kjer pač glavni igralec je, konec pa pušča dvome. Bondov delodajalec zgodbo res vsakič sklene v mestu in od tam iz pisarne po satelitu spremlja našega junaka, ki, praviloma v družbi kakšne lepoticke, lebdi v prijetno osamljenost v neurbanem okolju na primer oddaljenega tibomorskega otoka, zasnežene visokogorske kočice, orbitalne postaje v vesolju, v kontemplacijo v dvoje v naravi.

Torej, nazaj k začetku, zvezde v prizorišču filma so muzej Guggenheim v Bilbaou, palača britanske obveščevalne agencije MI6, očišče na reka Temza, Big Ben, South Bank – območje prenovljenih skladišč ob Temzi, in Millenium Dome, večnamenski pokriti prostor v jugovzhodnem predmestju Londona. Vse zgrajeno do leta 1999 oziroma med prejšnjim in takrat novim filmom, razen Big Bena seveda, vse ikone mestnosti, graditeljske veščine in razvite ter tehnološko vodilne praviloma zabodne družbe. Ikone domačega okolja so nove graditeljske stvaritve, tujega pa znane iz turističnih vodnikov. Ko je Bond opravljal svoj posel v Parizu, se je, jasno, smukal okoli Eifflovega stolpa in po njem, na Dunaju pod pratrskim vrtiljakom, v Benetkah pa se je kar z nekakšno lebdečo gondolo zapeljal po Markovem trgu in vmes še razsul tamkajšnji urni stolp, ki še do danes ni obnovljen. Niti Bolšoj teater in Rdeči trg mu nista ušla. V zadnjem filmu, prikazanem lani, je osrednje prizorišče dogajanja nekakšna ledena palača daleč od civilizacije in ustaljenih, tradicionalnih mestnih okolij. Bond se umika na podeželje? Ali je to poslednja meja demokratične liberalne družbe, kamor establishment, graditeljska veščina, inovativnost in tehnološka odličnost, če je verjeti filmu, še niso prodrli?

Ivan Stanič